

Nis Hanssen Bondesøn.

Af H. P. Hanssen-Nørremølle.

Da Nis Hanssens Navn nu er ukjendt af mange, vil nogle biografiske Oplysninger om Forfatteren til omstående Indberetning her være på sin Plads. Nis Hanssen var af gammel sønderjydske Bondeæt, og det var hans største Stolthed, derfor føjede han med stor Forkjærlighed „Bondesøn“ til sit Navn. Han blev født i Øster-Højst, Tønder Amt den 15. November 1808, kom 20 År gammel på Latinskolen i Haderslev og blev Student herfra 1834. Da han arbejdede som Bondekarl hjemme, kom Bønderne til ham der havde lært lidt mere Tysk end de fleste „for at få de tyske Skrivelser fra Øvrigheden forklarede“. Han fik derved tidlig Øjet op for de unaturlige Sprogforhold, og hans sunde praktiske Sans havde anvist ham hans Standpunkt i den hæftigt opblussende Sprogkamp, længe før han rejste hjemmefra.

I 1838 begyndte Nis Hanssen at skrive offentlig om Forholdene i Sønderjylland, og „Bondesønnen fra Tønder Amt“ blev snart kjendt som en af Danskhedens ypperste Forkæmpere. Hans journalistiske Virksomhed var betydelig; hans Skildringer af Sprogforholdene livlige, djærve og meget oplysende. I de første År skrev han fortrinsvis i „Kjøbenhavnsposten“, senere i „Dansk Folkeblad“ og „Dannevirke“, stundom også i „Fædrelandet“. På Rejser i Sønder-

jylland havde han knyttet mange Forbindelser, som han senere forstod at vedligeholde og udnytte i den nationale Sags Tjeneste ved Hjælp af en udstrakt Brevveksling. Han var en personlig Ven af P. C. Koch, som senere blev hans Svoger, af Laurids Skau og flere fremragende sønderjydske Bønder. Derfor var han altid godt underrettet om de slesvig-holstenske Embedsmænds Overgreb, og da han hensynsløst afslørede deres Rænker blev han snart både hadet og frygtet af Slesvig-Holstenerne.

I 1839 stiftede 16 ansete Mænd, alle fødte Sønderjyder, en slesvigsk Forening i Kjøbenhavn med det Formål at udbrede god dansk Læsning i Sønderjylland. Nis Hanssen, som var en af de seksten, trådte straks efter Opfordring i Spidsen for Foreningen, og under hans dygtige og energiske Ledelse udfoldede den snart en betydelig Virksomhed. Efter to Års Forløb havde den oprettet 60 Bogsamlinger med 14,000 Bind i Sønderjylland, og der vakt en sådan Interesse for Sagen, at Sønderjyderne selv gav Foreningen Tilskud til et Beløb af flere Tusinde Kroner.

Foreningens omfattende og betydelige Virksomhed gjorde ikke Slesvigholstenerne mildere stemt mod Nis Hanssen. Det regnede ned over ham med Angreb i de slesvig-holstenske Aviser. Hertugen „hidsede alle sine Hunde“ på ham, og i flere År 1839—44 var han en af de „Propagandister“, Hertugen betragtede som farligst og derfor forfulgte med det største Had. — Imidlertid var Nis Hanssen 1842 bleven Lærer og 1844 Adjunkt ved Århus Katedralskole og dermed træder han noget tilbage i Nationalitetskampen. Sidste Gang, han ses i forreste Række er den 4. Juli 1844, da han var blandt Talerne på Skamlingsbanke.

1845 oprettede Nis Hanssen et Landvæsens-Institut af Herregården Hartrup i Vejle Amt. Institutet, som snart fik mange Elever, omtales meget anerkjendende i Landhusholdningsselskabets Årsberetninger, men Nis Hanssen måtte allerede 1848 opgive det af pekuniære Grunde. Han blev derefter Lærer ved Odense Realskole og Redaktør af „Fyens Avis“. 1853 udnævntes han til Sognepræst i Nørre Felding og Tvis i Ribe Stift. Under sin Virksomhed i disse vidtstrakte Sogne, pådrog han sig en meget smertefuld Gigt-sygdom. Han blev vel atter helbredet så vidt, at han kunde varetage sin Præstegjærning, men fra nu af forlod Gigten ham ikke mere, og hans Kraft var brudt.

I 1859 blev Nis Hanssen Præst i Sottrup Sogn i Sundeved, og her virkede han til sin Død. Han var i sin sidste Levetid en jævn og bramfri Mand, en meget afholdt Præst og dygtig Taler, dertil en ypperlig Fortæller, altid fuld af lystige Indfald og Anekdoter.

Under Krigen 1864 var Nis Hanssen meget syg og lidende, men han var så heldig at få en human preussisk General i Indkvartering og derved blev hans Stilling tåleligere end mange andre dansksindede Embedsmænds. Efter Fredsslutningen fik han Lov til foreløbig at blive i sit Embede, og Indkorporeringen i Preussen oplevede han ikke. En hæftig Blodstyrning endte d. 18. Maj 1866 hans Liv. Han ligger jordet paa Sottrup Kirkegård.
